

PLA DE XOC PER LA PROMOCIÓ ESCOLAR: LA TASCA DEL TÈCNIC D'INTEGRACIÓ ESCOLAR COM AGENT EDUCATIU I DE DESENVOLUPAMENT

Núria Ramos Estudillo
Pedagoga, EAP Montmeló
Cristina Tarridas Pérez
Psicòloga, Encís, SCCL

Col·laboradores

Arlet Palomar Dalmau Integradora Social i Educadora Social, Espai Jove Rocafonda
Cèlia Sorribes Latorre Psicòloga

RESUMEN

Plan de choque para la promoción escolar: la tarea del técnico de integración escolar como agente educativo y de desarrollo.

El Plan de choque por la promoción escolar fue un proyecto que se desarrolló entre los cursos 2006-2007 y 2010-2011 enmarcado dentro de las diferentes actuaciones previstas al Plan Educativo de Entorno al Instituto Municipal de Educación del Ayuntamiento de Mataró. Fue un recurso destinado a aquellos alumnos que se encontraban en situación de riesgo de exclusión social, siendo su principal objetivo, la prestación de un acompañamiento a los jóvenes de entre 12 y 17 años que se derivaban al servicio para que pudieran desarrollar habilidades sociales y una autonomía personal y, así, poder mejorar su situación social, familiar y académica.

El proyecto contemplaba la dotación de un Técnico de Integración Social a todos aquellos centros que deciden adherirse al mismo.

ABSTRACT

Shock plan to promote school: the task of the social integration specialist as an agent of education and development.

The Shock Plan to promote school ("Pla de Xoc") was developed during the years 2006 - 2007 and 2010 - 2011, framed under the different actions deriving from the Plan of Educational Environment of the Municipal Institute of Education of the City of Mataró. It was a resource for students who were at risk of social exclusion, being its main goal to provide support to young people between 12 and 17 years, who were derived to this service so they could develop their social skills and personal autonomy, thus improving their social, academic and family situation.

The project includes the provision of a Social Integration Specialist to those schools that decide to adhere to it.

Durant el curs 2006-2007 es posa en marxa el Pla de xoc per la promoció escolar a la ciutat. Dintre de les diverses actuacions previstes, adreçades a joves de 12 a 16 anys, es contempla la de dotar a cada INS públic d'un professional, educador social, psicòleg, pedagog, integrador social, que faci tutories de suport i acompanyament als nois/es en situació de risc social. Nois i noies que puguin promocionar amb el recolzament d'un suport de tutoria.

El tècnic en integració social (a partir d'ara TIS) és un recurs destinat a afavorir la creació d'un context extern estimulador i facilitador de la formació com a persones i de l'estudi. Tot i que és un recurs compensatori de les mancances que presenten les famílies no pretén substituir-les sinó mediar amb elles i estimular la seva progressiva responsabilització. Es pot dir que se les ajuda a cobrir les mancances que presenten i se'ls dona un cop de mà pel que

fa a pautes horàries, organització escolar, funcionament familiar, hàbits saludables i, també, se'ls informa i assessora sobre l'etapa adolescent.

El TIS fa de "mediador social" entre l'escola, la família i l'exterior, entenent aquest exterior com totes aquelles activitats extraescolars en les que pugui participar el noi/a, i altres serveis amb els que pugui estar vinculat.

El tècnic dona suport als nois que viuen una situació socialment i/o familiarment desafavorida i treballa per la millora de la situació que viu el noi/a, cosa que normalment repercuteix en una millora de la situació acadèmica.

Però dins d'aquest gran perfil, es treballa amb nois i noies que presenten fracàs escolar i que no mostren cap dèficit en l'adquisició d'aprenentatges, alumnes amb

manca d'hàbits d'estudi i de comportament a l'aula, amb manca de pautes familiars, amb manca d'organització del temps de lleure, alumnes absentistes i alumnes que tenen 16 anys o més i que necessiten orientació i informació acadèmica.

El centre educatiu, en el marc de la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD) deriva al tècnic aquells alumnes que cal fer un seguiment i, juntament amb els equips docents, s'elaboren uns plans de treball específics per a cada alumne atenent a les seves pròpies necessitats. Aquests plans de treball es posen en marxa amb tutories/seguiments individuals setmanals o quizenals, segons els objectius marcats. La tasca pot anar des d'un control d'agenda, deures i hàbits d'estudi fins a tècniques de contenció, activitats de reflexió, adquisició d'habilitats socials orientacions i assessorament sobre diferents temàtiques, informació sobre recursos, etc.

Així doncs, el TIS, no únicament es centra en l'àmbit acadèmic sinó que va molt més enllà ja que s'ocupa de l'alumne en un procés molt més integral. A més del contacte diari, (ja que treballa dins dels centres) amb els docents i amb el departament d'orientació de l'institut, participa en les reunions de la CAD, Comissions socials, amb l'EAP, entre altres, per tal de tenir una informació global de l'alumne. En la tasca del TIS és essencial el contacte i la coordinació amb altres agents socials que intervenen en la vida dels adolescents, tals com espais joves, centres oberts, serveis socials, programa salut-escola, Servei d'Ocupació Jove de l'IMPEM (en el marc del programes Xplora i el projecte Singular), etc, així com participar en activitats de formació i sessions informatives que permetin detectar situacions greus, com casos de maltractament, drogodependències, abandonament, negligència i/o dificultats de relació, etc. És molt important estar al dia sobre tots els recursos que ofereix la ciutat per tal de poder-los oferir als joves.

En la majoria dels casos la tasca del TIS finalitza quan l'alumne acaba l'ESO, però durant el curs 2008-2009 es va implementar un nou projecte dirigit a aquells joves que no obtenen el títol de Graduat en Educació Secundària. Aquest projecte, un projecte de ciutat, anomenat **Dispositiu Local d'Inserció (DLI)** s'iniciava durant l'últim curs de l'ESO fent l'orientació acadèmica d'aquests alumnes (treballada amb el tutor de grup, el departament d'orientació i amb la família) i continuava quan l'alumne ja havia deixat l'institut, fent-li un acompanyament a l'educació postobligatòria, (PQPI, GES, IMPEM...). Aquest acompanyament, s'entén com un seguiment de l'alumne en el procés de matriculació, assistència al centre, aprofitament del curs i si, per qualsevol motiu, l'alumne abandonava, se li ofería un recurs alternatiu, amb l'objectiu que no quedés fora del circuit educatiu. Això implicava, contactar directament amb els centres d'educació postobligatòria, mantenint-se al dia dels llistats d'alumnes pre-inscrits, admesos, places lliures, recursos,... Aquest acompanyament es vivia de forma molt positiva ja que, en la majoria de casos, al ser un seguiment totalment individualitzat, els joves acabaven trobant allò que cercaven, esdevenint un primer èxit per a molts d'ells.

Durant el curs 2010-2011, els TIS van realitzar el seguiment dels joves que participaren en el DLI del curs 2009-2010, i es va obtenir un èxit clar en aquest nou projecte, ja que un 80% dels alumnes que es varen derivar al DLI en el 2009-2010 van ser admesos en altres recursos i van cursar aquestes vies formatives amb normalitat.

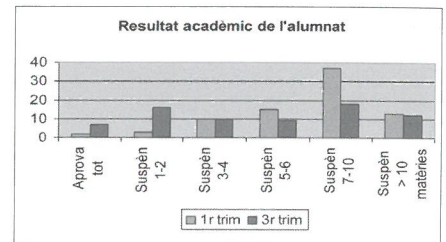
Es essencial ajudar als joves en aquest moment tant decisiu de les seves vides, és important fer-los costat i oferir-los un marc d'oportunitats adequades a les seves capacitats, ja siguin de formació com d'inserció laboral. Deixar-los sols en aquesta etapa, juntament amb el desinterès que mostren pel món acadèmic, pot comportar que acabin per perdre el fil dels estudis. Aquest acompanyament permet motivar-los i que no se sentin perduts davant de la incertesa del seu futur.

METODOLOGIA

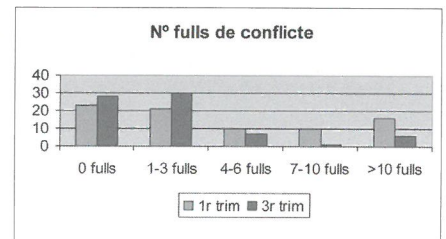
Quan es va iniciar el pla de xoc, no estaven dissenyats ni contemplats instruments d'avaluació de la tasca desenvolupada. A partir del segon any de funcionament, a més de fer un balanç qualitatiu, es van idear uns indicadors per tal de poder fer una avaluació quantitativa de la feina del TIS. A través dels objectius generals, escolars, de lleure, personals i familiars, descrits en el projecte, es van teixir els indicadors que van ser els que van revelar si el projecte i la feina anaven en la línia correcta. Aquests indicadors, van servir per avaluar el rendiment de cada alumne i decidir així, la seva continuïtat dins el pla de xoc per la promoció escolar, o bé canviar, treure o sumar algun dels recursos que es tenien a l'abast. Aquests indicadors tenien en compte els resultats acadèmics (avaluats a partir del nombre d'assignatures no superades), l'adaptació al medi escolar (nombre de fulls de conflicte, participació activa a les activitats realitzades a l'aula, entre d'altres), els hàbits d'estudi (utilització de l'agenda, temps dedicat a l'estudi, etc.) i la participació de la família.

A continuació, es mostren, dos dels indicadors més significatius, la comparativa dels resultats acadèmics del primer trimestre vers els del tercer i la comparativa de l'actitud de l'alumne valorada amb el nombre de fulls de conflicte acumulats durant el primer trimestre i l'últim.

Són dades del curs escolar 2010/ 2011 en el que es van atendre de forma continuada un total de 90 alumnes de sis instituts de Mataró que participaven en el projecte.

S'observa una millora significativa dels resultats acadèmics de l'alumnat. En el 1r trimestre el 52.11% de l'alumnat suspèn entre 7 i 10 matèries i només un 7% aprova totes les matèries o en suspèn 1-2. En el 3r trimestre, però, el nombre d'alumnes que suspenen 7 o més matèries es redueix a la meitat, i un 31.94% suspèn un màxim de 2 matèries. Aquesta tendència a millorar els resultats acadèmics és el resultat del treball conjunt entre professorat-TIS-Famílies-Serveis i el treball personal de l'alumne, que veu reforçat el seu esforç amb la millora de resultats acadèmics.

En la següent gràfica s'observa una disminució dels fulls de conflicte entre el 1r i el 3r trimestre del curs escolar, en què alguns alumnes obtenen 0 fulls de conflicte en el darrer trimestre tot un èxit tenint en compte que l'alumnat sovint presenta enfrontaments verbals amb el professorat.

La contenció emocional i treballar les conductes de l'aula són funcions de la TIS, que dóna suport a l'alumnat per tal que pugui relacionar-se amb els demés de forma adequada i reduir així els problemes de convivència en el centre.

Tenint en compte que els alumnes del Pla de Xoc normalment presenten problemes de conducta a l'aula, actituds desafiantes i, sovint, acumulen fulls de conflicte i notes a l'agenda, qualsevol petit canvi es considera un èxit. El resultat negatiu que s'extreuen de la gràfica es deuen a les respostes verbals que, sovint, l'alumnat té amb

el professorat quan hi ha una conflicte a l'aula. Aquesta dificultat de relació amb el professorat és menor quan és tracta del tutor/a o de la TIS, ja que tenen relacions de major confiança amb el jove.

CONCLUSIÓ

Creiem fermament en la inclusivitat, treballant per una adopció progressiva de responsabilitat per part dels alumnes en el seu propi procés d'aprenentatge i, tot i que, el fet mateix de rebre un recurs extern, com és el de l'atenció individualitzada atorgada pel TIS, constitueix un element segregador en sí mateix, considerem més important els efectes positius que se'n deriven i que queden constatats en els resultats obtinguts al projecte.

Com a professionals de l'educació, entenem el desenvolupament de l'adolescent, com un procés influenciat per el context en el qual té lloc, motiu pel qual és tenen en compte la multiplicitat de contextos de desenvolupament dels alumnes derivats al servei (família, entorn de lleure, etc.). La coordinació amb el centre educatiu, la família i altres recursos municipals afavoreix l'assoliment d'unes pautes educatives similars per part dels agents de desenvolupament i socialitzadors que hi intervenen,

amb un efecte potenciador de les mateixes. Es procura una major participació activa de la família al context escolar, mitjançant l'establiment i el seguiment d'acords, promocionant d'aquesta manera una millora en les relacions i la comunicació entre aquesta i els referents del centre educatiu.

Durant aquests anys en els que el projecte ha estat actiu i des de la nostra perspectiva com a TIS, s'ha detectat que l'alumnat amb seguiment pren consciència de la necessitat de la seva formació acadèmica i/o personal per al seu futur. També cal donar rellevància a que dins dels centres se'ns ha considerat com a un agent més que es té en compte a l'hora de avaluar als alumnes i de prendre decisions.

Tant els instituts, com les famílies, com els propis alumnes valoren molt positivament la feina. Des dels instituts, es veu la necessitat d'incorporar nous perfils professionals que donin suport a la seva tasca docent i que facin de pont entre centre, família i agents socials, a més a més de treballar directament aspectes concrets dels alumnes de forma individual, fa que puguin centrar-se més en la seva docència.

Pel que fa a les famílies, tenir un referent permanent a qui poder-se adreçar sigui quina sigui la problemàtica, fa que visquin la relació amb l'institut d'una manera més positiva. Realitzar reunions periòdiques amb la família per mantenir-los informats i afavorir la seva implicació amb el centre i en l'acompanyament dels seus fills/es és un factor clau per a l'èxit.

Pel que fa als alumnes, s'estableix un vincle molt positiu sent aquest un dels factors més importants per tal que es puguin aconseguir molts dels objectius que es plantegem en el pla de treball. Això ha fet que el compromís dels alumnes, en general, sigui real, que hagin complert els acords i, en definitiva, que hagin acceptat aquest acompanyament.

Correspondència amb les autores:

Núria Ramos Estudillo. Pedagoga. EAP Montmeló.

E-mail: nramos25@xtec.cat.

Cristina Tarridas Pérez. Psicòloga. Encís, SCCL.

E-mail: ctarridas@hotmail.es.

Col·laboradores: *Arlet Palomar Dalmau*. Integradora Social i Educadora Social. Espai Jove Rocafonda.

E-mail: arlet.palomar@hotmail.com.

Cèlia Sorribes Latorre, Psicòloga.

E-mail: celiasorribes@copc.cat.

